

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

XIII. Vtrum Patrem primarium rerum conditorem, Filium vero secundarium
& Patris ministrum crediderit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

A *ἑσθλάθμους* in Trinitate constitutos. Atque hac potissimum responfione asperfam Origeniano nomini calumniam abstergere se posse Genebrardus existimavit.

Genib. Col. l. 1. cap. 6. Athanas. De decret. Nicen. Syn.

XI. His fortasse permotus Athanasius præclare de Trinitate Origenem scripsisse tradit, ejusque auctoritatem præ se fert: *ὅτι ἢ τῆ ἀείδωσ, inquit, συνείναι τον λόγον τῶ πατρὶ, & μὴ ἐστῆν ἢ ἐκ τῆ ἀείδωσ, ἀλλὰ τῆσ τῶ πατρὶσ ἰδιον ἢ τον ἰδῆ, ὡσ εἰρήνευσιν οἱ ἐκ τῆσ συνόθωσ, ἕξου παλιν ἡμῶσ ἀκούσασ, & ὡδῆ τῆσ φιλοσφῆν ὡσεύθουσ.* Verbum porro ab æterno esse cum Patre, nec essentia vel substantia differre, sed substantia paterne proprium illum esse Filium, ut dixerunt qui interfuerunt Nicenæ Synodo, licet denuo nobis audire ex laborioso Origene. Tum duos ex eo subnectit locos, quibus æterna Filij à Patre processio, cum eoque aequalitas aperte demonstratur. Basilium quoque, & Nazianzenum Gregorium refert Socrates, cum ab Arianis Origenis auctori-

Socrat. libr. 4. cap. 26. Hier. Epist. 65. ad Pam. mach. & Ocean. c. 4. & Apol. adv. Rufin. lib. c. 4.

B tate & testimoniis premerentur, perperam ab iis intellectum ostendisse. Didymum præterea Origenis de Trinitate sententiam ita propugnasse ait Hieronymus, ut male sonantibus verbis rectum tamen sensum inesse diceret: *Didymus, inquit, in ipsis ὅτι ἀείδων, quos tu interpretatus es, libris breves dicitur commentariolos, quibus non negant ab Origene scripta, que scripta sunt; sed nos simplices homines non posse intelligere que dicuntur; & quo sensu in bonam partem accipi debeant, persuadere conatur.* Accedit Anonymi scriptoris à Photio Cod. 117. commemorati testimonio. Is Origenis defensionem quinque libris complexus, *φισὶ μὲνδῆν ἄτων κῆ δόξαν ἰσχυράδαι ὅτι τῆσ φιάδωσ, ἀπὸ προσεχῆδμον δι τῆ ἀίρισθ σαβελλῆσ, εἰσ μέγα κενον ἡμερῆσ ὅ τῆ. & πλεῖσ τῶσ προσεχῆδωσ φιάδωσ, ἐναργεσάτῆσ κῆ πολλοῖσ τῆσ τῆσ δῆσ φῆσουσ ἀγωνισθῆδμον, ὡδῆσ τῆσ ὡδῆσ πῶσ προσεχῆδωσ, κῆ εἰσ πύνας τον ἀπνεχῆδωσ. ἕξ ἢ δόξαν κῆ τῶσ ἀρῆσθ ἀρῆσθῆμα τῆ εἰλο κῆτα.* Nihil

C ipsum asserit circa Trinitatem errasse; sed cum Sabellij hæresim impugnavit, que tum in magna erumpebat perniciem, & Personarum Trinitatem manifestam & multis modis differentem defenderet, extra callem abiisse, & in contrariam partem fuisse abreptum, indeque visum Ariano morbo laborare. Quod ait de Sabelliana hæresi, de Noëtiana intellige; post Origenem quippe suam Sabellius sparfit hæresim: verum non tam novam invexit sectam, quam veterem à Noëto præceptore suo traditam refinxit. Aequalis autem Origenis fuit Noëtus, qui veteris & ipse propagator hæreseos potius quam novæ auctor dicendus est. Aequalis etiam utriusque fuit Beryllus Bostrenus Episcopus, erroris ejusdem defensione, & deinde repudiatione celebris, postquam ab Origene convictus, & ad saniores doctrinam traductus est. Hos perstringit Origenes, cum alibi frequenter, tum in libro quem in Epistolam ad Titum scripsit; quique laudatur à Pamphilo in Apologia. Initia doctrinæ hujus jam inde ab Ignatij temporibus repetit Baronius ad A. Chr. 260. N. 63. Quod ergo dixit Anonymus Sabellij hæresim impugnasse Origenem, sic accipiendum est, hanc ab eo impugnatam hæresim quæ à vetustis Hæreticis orta, à Noëto & Beryllo suis propugnata temporibus, novum deinde à Sabellio nomen ac formam accepit. Ac si quis ἀρῆσθ diceret Origenem, eam nempe tueri doctrinam, quæ multo post ab Ario amplificata, nomen ab eo adepta est.

XII. Multum quidem valet apud me, pro eo ac debet, Patrum illorum auctoritas, qui doctrinam Origenis de Trinitate suffragijs suis comprobant. Sed mihi tamen pluris est ipsa veritas, quam & ex Origenianæ doctrinæ connexionem, & ex attente perspectis Adamantij verbis, & ex Patrum aliorum complurium testimonio, in partes sectam ab ipso Trinitatem, & essentia ac divinitatis quibusdam veluti gradibus distinctam clamantium, liquido mihi perspexisse videor. Adde Platonicæ Philosophiæ decreta, ad quæ fere sua expressit Origenes, quod jam supra monuimus, larvam quandam Trinitatis effingere, Personis constantem tribus, inæquali præditis dignitate, potestate, antiquitate, & sapientia. Cyrillus libr. 3. contr. Julian. *πῶσ ἀπνεχῆδωσ ἰνὸν μὲν τῆσ τον δῆμωσθῆδωσ δῆσισθῆδωσ τον ἀπατῆσ ἀπνοι, ὅν κῆ προσεχῆδωσ τῶσ ὡσθῆδωσ ἰνὸν. προσεχῆδωσ τῆσ μὲν ἀπνεχῆδωσ ἰνὸν, ἢ τῆσ πλεῖσ ἰδιον τῶσ θῆδωσ. προσεχῆδωσ ἰνὸν κῆ τῆσ ἀπνοι, πῶσ εἰσ δῆσ κῆ τῆσ ὡσθῆδωσ μῆσιν κῆ μῆδωσ, ὅ δῆσ κῆ τῆσ ἰνὸν ἰνὸν ἀπνεχῆδωσ ὡσθῆδωσ.* Plato unum quidem esse Opificem definiuit, rerum omnium causam, quem & propinquum mundo esse dixit, existisse vero Deum alterum ante hunc, nempe boni ideam. Excogitat præterea & tertiam causam, ordine quidem & natura prioribus illis inferiorem, quam & animam univ. *ἴσθῆδωσ rerum appellat.* Quo ex fonte profluxere non Origenis errores solum adversus sanctissimam Trinitatem, aliorumque quos recensuimus Patrum minus circumspectæ locutiones, sed quidquid etiam fuit contra idem mysterium ab Hæreticis infantum.

XIII. Si non ex supra allatis & in utramque partem expositis testimonijs, quibus Filij & Spiritus sancti dignitatem labefactare vel asserere vilis est Origenes, satis ipsius elucet sententia: at facile certe deprehenditur ex sequentibus, in quibus molitionem rerum in Deum Patrem transferibit; Filium vero secundariam tantum creationi impendisse operam, & instrumenti vel ministri partes obijisse: *ἕτα ἕτα, inquit Tom. 2. in Iohann. p. 56. κῆ εἰσθῆδωσ, εἰ πῶσθῆδωσ δῆσ τῆσ λῆσ κῆ τῆσ ἰνὸν, κῆ τῶσ ὡσθῆδωσ ἰνὸν, ἀλλὰ τῶσ προῖτῆσ κῆ μῆσθῆδωσ ὡσθῆδωσ τον λόγον, τῆσ δῆσ ἀλλὰ τῆσ τῆσ τῆσ, ἢ ὅ τῆσ τῆσ.* Duplex est hujus loci labes, nam & Filium Patre mino rem ac inferiorem esse decernit, & rerum creationem penitus ipsi abjudicat:

in qua Patri tantum ministrasse, non molitorem itidem ut Patrem fuisse dicit libr. 1. *ἡ δὲ ἄφρον*, in ipso Procemio: *Iesus Christus ipse qui venit, ante omnem creaturam natus ex Patre est. Qui cum in omnium conditione Patri ministrasset (per ipsum enim omnia facta sunt) novissimis temporibus seipsum excitans homo factus est: quem locum repetit Auctor libri de Deitate & Incarnatione Verbi ad Ianuarium, qui Tomo quarto Operum Augustini subijci solet, cap. 1. Repetit & ante illum Pamphilus in Apologia; atque item illum: Data est autem Lex Moysi per Angelos, in manu mediatoris Christi & viriute, qui cum esset in principio Verbum, & apud Deum esset, & Deus esset Verbum, Patri in omnibus ministravit. Omnia enim per ipsum facta sunt, idest non solum creature, sed & Lex & Prophetæ. Vnde Tomo 20. in Iohann. p. 292. ipsum quidem *ἡρώδης* esse ait eorum quæ sunt in Patre; Angelos autem videre eadem per ipsum, tamquam per mediatorem & ministrum, *ὡς ἡσά υἱοῦ αὐτοῦ καὶ ἀποστόλου*. Et Tom. 1. p. 18. Christum eatenus esse creatorem docet, quatenus dixit Pater: *Fiat lux*, idest quatenus in faciendam lucem Patri ministrum se præbuit. Clarissime vero sententiam hanc expressit libr. 6. contr. Cels. *τὸν μὲρ ὡς ἐνεργῶς δημιουργοῦν ἔστι τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ λόγον, καὶ ὡσαυτοὶ ἡν ποιοῦν τοῦ κόσμου, τὸν δὲ πατέρα τὸν λόγον, τὸν ὡς ἐνεργῶς πηγαῖαν τὸν υἱὸν αὐτοῦ λόγον ποιῶν τὸν κόσμον, ἔστι ὡς ἐνεργῶς δημιουργοῦν*. Iam ergo liquet quo sensu dixerit in Catena Baltasaris Corderij in Ioh. ad cap. I. v. 1. (si modo ea vere sunt Origenis, & aliquid Catenarum auctoritati tribuendum est) *δημιουργὸν ἔστι πάντων πλάτην* & *ἡρώδης*, τοῦ πρὸ λόγου διομοῦ καὶ ποιοῦν ἡρώδης. *Opificem rerum omnium statuens ipsam, Verbi nomine ipsam afficit: ubi & πηγήν ἔστι πάντων* appellat: & ait paulopost: *πάντες γὰρ ἄνθρωποι ἔστι ἡρώδης πάντων*, & *ἐν ἀρχῇ τῆς ἀποστολικῆς ἀποστολῆς, καὶ ἡρώδης ὅτι καὶ*. Quomodo enim non oportebat esse ipsum ante omnia, & cum primogenitus esse ceperunt, qui eorum creator est? & mox: *ὅτι δὲ δημιουργὸς εἰς ὕψος ἔδει τὰ πάντα, καὶ ὡς ἐνεργῶς τὸν θεὸν ἡρώδης, καὶ ἡρώδης ἡρώδης*. Cum vero Opificii agebat partes, cunctis præbebat ut essent, & erat apud Deum, & Deus erat: & denique: *ἀλλ' ἕξ ὁ δημιουργὸς τοῦ πάντος κόσμου, πηγαῖαν ἡρώδης λόγου καὶ ὕψους, ἡρώδης ἡρώδης*. & *ἀλλ' ἕξ ἐν ἑαυτῷ διομοῦ διομοῦ*. At non ita rerum omnium conditor, qui Deus Verbum est secundum essentiam. Vnde & Sapientia appellatur: & veritas, cum de rebus divinis differtur. Item libr. 7. in Epist. ad Rom. Nihil est visibilibus sive invisibilibus creatura, quod Filio positi adæquari: nullo enim pacto Creatori suo creatura potest conferri: & si Creator ipse donatus est nobis, quomodo non cum ipso creatura nobis donabitur? Rerum effectorem Filium esse putat, sed secundarium: & res quidem create, at instrumenti vice fungentem; Patrem vero creationis auctorem esse, & primatiam ac præcipuam causam: atque ita suum cuique officium partitur. Hinc Gennadius libr. De dogmat. cap. 4. Nihil officio singulare, nec alteri communicabile (in Trinitate credamus) ut Origenes. Hinc etiam Cyriacus apud Symeonem Metaphrastem inter dogmata Origenistarum Palæstinorum sæculi sexti ponit illud; *Trinitatem non fuisse mundi Opificem* & Iulianus Origenem conqueritur Filium & Spiritum sanctum appellasse *λαϊκῶν ζῴων, ministratoria animalia*, ut supra à me observatum est.*

XIV. Easdem partes in rerum molitione nonnulli è vetustioribus Patribus Filio tribuerunt. Theophilus Antiochenus libr. 2. ad Autolyicum: *πῶς τὸν λόγον ἔργον (ὁ θεὸς) ἡρώδης ἡρώδης ἡρώδης ἡρώδης ἡρώδης*. Hoc Verbum habuit (Deus) ministrum operam suorum, & omnia per ipsum fecit. Tum inferius: *ὅπου τὸ δὲ ἡρώδης ἡρώδης ἡρώδης ἡρώδης ἡρώδης*. Quando autem voluit Deus facere quæcumque deliberaverat, hoc Verbum genuit prolatum. Et paulopost: *θεὸς ἔστι ὁ λόγος, καὶ ἐν θεῷ πνεύματος, ὅπου τὸ δὲ ἡρώδης ἡρώδης ἡρώδης ἡρώδης ἡρώδης*. Cum ergo Deus sit Verbum, & ex Deo progenitus, quotiescumque vult Pater universorum, mittit eum in locum aliquem. Iustinus in Dialogo cum Tryphone: *ἡρώδης ὁ θεὸς ἡρώδης ἡρώδης ἡρώδης ἡρώδης ἡρώδης*. Iste qui Patriarchis visus est, & dicitur Deus, & Angelus, & Dominus appellatur; ut ex his quoque intelligatit ipsum Patri universorum ministrare: & alio loco: *ὅτι ὁ θεὸς ἡρώδης ἡρώδης ἡρώδης ἡρώδης ἡρώδης ἡρώδης*. Per qua demonstratum est Patri & Domino subjectum esse ipsum, ac ejus voluntati servire. Irenæus lib. 3. c. 8. Cui ergo præcepit? Verbo scilicet, per quod, inquit, cæli firmati sunt: & libr. 4. cap. 17. Ministrat enim ei (Patri) ad omnia sua regentes. & figuratio sua, idest Filius, & Spiritus sanctus, Verbum & Sapientia, quibus serviunt, & subjecti sunt omnes Angeli. Episcopi sex Antiochenæ Synodi in Epistola ad Paulum Samosatenum antequam deponeretur: *ἡρώδης τὸν υἱὸν πνεύματος σὺ τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅτι ἐστὶν ἀποστολικῶν βιβλίων ὡς ἐνεργῶς τὸν θεὸν ἡρώδης ἡρώδης ἡρώδης*. Hunc (Filius) credimus semper existentem cum Patre implerisse paternam voluntatem ad creationem universorum. Atque ex hoc dogmate occasionem videntur habuisse Arius & Aëtius, cur creationis rerum Patrem primariam esse causam, instrumentum vero Filium arbitrentur: quam eorum infamiam castigaverunt Athanasius, Cyrillus, & alij.

XV. Non Filij majestatem solum oppugnavit Origenes, sed de ejus etiam bonitate detraxisse ipsum auctor est Hieronymus in Epist. ad Avit. cap. 1. *Deum Patrem omnipotentem inquit, appellat bonum, & perfectæ bonitatis: Filium non esse bonum, sed suram quamdam & imaginem bonitatis; ut non dicatur absolute bonum, sed cum additamento, Pastor bonus, & cætera.* Anonymus

Athanas.
Cyrill. libr.
15 & 16.
Thuf.